

Ανάλυση Απόδοσης Πληροφοριακών Συστημάτων

Γιάννης Γαροφαλάκης

Πληροφορίες μαθήματος

- Διαλέξεις: Τετάρτη 5 – 7 μμ, ΑΣ
(η τρίτη ώρα, μόνο αν χρειαστεί)
- Διδάσκων: Γιάννης Γαροφαλάκης, garofala@ceid.upatras.gr
- Υλικό, Ανακοινώσεις, κ.α.:
Eclass: <https://eclass.upatras.gr/courses/CEID1094/>
(γραφτείτε!)
- Αξιολόγηση:
Γραπτή Εξέταση με ανοικτές σημειώσεις

Επιστημονική Περιοχή

- Στόχος του μαθήματος είναι η **μελέτη** των βασικότερων εργαλείων ανάλυσης της **απόδοσης πληροφοριακών συστημάτων**, αρχίζοντας από βασικούς λειτουργικούς νόμους για την εξεύρεση αδρών χαρακτηριστικών απόδοσης (operational προσέγγιση) και συνεχίζοντας με την αυστηρότερη μαθηματική μοντελοποίηση και στοχαστική μελέτη πτυχών της συμπεριφοράς τους
- Τα αντικείμενα του μαθήματος εντάσσονται στην ευρύτερη επιστημονική περιοχή της **Επιχειρησιακής Έρευνας** (Operations Research), η οποία ορίζεται ως:

Επιστημονική προσέγγιση στη λήψη αποφάσεων με τη χρήση αναλυτικών μεθόδων.

Επιστημονική Περιοχή (2)

- Τα συστήματα που μελετά και μοντελοποιεί η Επιχειρησιακή Έρευνα, είναι ντετερμινιστικά ή **πιθανοτικά**, προερχόμενα από προβλήματα της πραγματικής ζωής.
- Οι αναλυτικές μέθοδοι που χρησιμοποιεί, είναι πολλές και διαφορετικές:

Γραμμικός Προγραμματισμός, Δυναμικός Προγραμματισμός, Θεωρία Παιγνίων, Διαδικασίες Markov, Θεωρία Αναμονής, Προσομοίωση, Αρχή Μεγιστοποίησης Εντροπίας, κ.α.

Μελέτη Απόδοσης Πληροφοριακών Συστημάτων

- **Τεχνικές Μελέτης**
 - Μέτρηση
 - Προσομοίωση
 - Αναλυτικά μοντέλα
- **Κριτήρια** επιλογής τεχνικής μελέτης
 - Πολυπλοκότητα μοντέλου
 - Διαθέσιμοι πόροι
 - Επιθυμητό επίπεδο ακρίβειας
 - Χρονικοί περιορισμοί

Συνήθεις μετρικές απόδοσης (I)

- **Χρόνος απόκρισης (Response time):** το χρονικό διάστημα μεταξύ της αίτησης του χρήστη προς το σύστημα και της απόκρισης του συστήματος
 - Πρακτικά, σε interactive σύστημα, είναι ο χρόνος από την πληκτρολόγηση του τελευταίου Enter της αίτησης, μέχρι την εμφάνιση του τελευταίου χαρακτήρα της απάντησης στην οθόνη του χρήστη
- **Χρόνος ολοκλήρωσης (Turnaround time):** Για batch συστήματα, ο χρόνος μεταξύ της υποβολής της batch εργασίας και της ολοκλήρωσης της απάντησης του συστήματος

Συνήθεις μετρικές απόδοσης (2)

- **Χρόνος αντίδρασης (Reaction time):** ο χρόνος μεταξύ της υποβολής της αίτησης και της αρχής εκτέλεσής της από το σύστημα.
 - Πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα παρακολούθησης και καταγραφής των εσωτερικών λειτουργιών του συστήματος
- **Συντελεστής επιμήκυνσης (Stretch factor):** Ο λόγος του χρόνου απόκρισης με ένα συγκεκριμένο φορτίο προς το χρόνο απόκρισης με το ελάχιστο φορτίο
 - Γενικά ο χρόνος απόκρισης αυξάνεται όσο αυξάνεται το φορτίο στο σύστημα
 - Σε ένα interactive σύστημα, ο συντελεστής επιμήκυνσης μπορεί να είναι ο λόγος του χρόνου απόκρισης με πολλούς χρήστες, προς το χρόνο απόκρισης με ένα χρήστη

Συνήθεις μετρικές απόδοσης (3)

- Ρυθμαπόδοση (Throughput): ο ρυθμός (αιτήσεις ανά μονάδα χρόνου) με τον οποίο οι αιτήσεις μπορούν να ικανοποιούνται από το σύστημα.
 - *Batch συστήματα*: Εργασίες/sec
 - *Interactive συστήματα*: Αιτήσεις/sec
 - *CPU*: MIPS (Million Instructions Per Second) ή MFLOPS (Million Floating point Operations Per Second)
 - *Δίκτυα*: bps (bits per second)
 - *Συστήματα Επεξεργασίας Διεργασιών*: TPS (Transactions per second)

Συνήθεις μετρικές απόδοσης (4)

- Χωρητικότητα (Capacity): η μέγιστη δυνατή ρυθμαπόδοση υπό ιδανικές συνθήκες φορτίου
 - Η ρυθμαπόδοση ενός συστήματος γενικά αυξάνεται όταν αυξάνεται αρχικά το φορτίο
 - Μετά από ένα κατώφλι, σταματάει να αυξάνεται και σε πολλές περιπτώσεις αρχίζει να μειώνεται
 - Σε δίκτυα η χωρητικότητα ονομάζεται επίσης *εύρος ζώνης* (bandwidth) και μετράται συνήθως σε bps.

Συνήθεις μετρικές απόδοσης (5)

- Χρησιμοποίηση (Utilization): το ποσοστό του χρόνου που ένας πόρος του συστήματος είναι απασχολημένος στην εξυπηρέτηση των αιτήσεων
 - Βασική καθολική μετρική
 - Οι ιδιοκτήτες/διαχειριστές συστημάτων θέλουν μεγιστοποίηση της χρησιμοποίησης
 - Αντίθεση με ατομικές μετρικές (π.χ. χρόνος απόκρισης). Βελτιστοποίηση απόδοσης (?)
 - Σε σύνθετο σύστημα, ο πόρος με τη μεγαλύτερη χρησιμοποίηση είναι **bottleneck**. Θέλουμε εξισορρόπηση, δηλαδή ίδιες χρησιμοποιήσεις σε όλους τους πόρους του συστήματος (Βέλτιστη απόδοση)

Συνήθεις μετρικές απόδοσης (6)

- **Αξιοπιστία (Reliability):** πιθανότητα λάθους ή μέσος χρόνος μεταξύ λαθών.
- **Διαθεσιμότητα (Availability):** το ποσοστό του χρόνου στο οποίο το σύστημα είναι διαθέσιμο για την εξυπηρέτηση των αιτήσεων των **χρηστών**.

Το σύστημα μπορεί να μην είναι διαθέσιμο πάντα στους χρήστες, λόγω:

- Βλάβης
- Εξυπηρέτησης διεργασιών συστήματος
- Διαμοίρασης χρόνου σε περισσότερες ομάδες χρηστών

Συνήθεις μετρικές απόδοσης (7)

- **Λόγος Κόστους/Απόδοσης (Cost/Performance Ratio):** μετρική για τη σύγκριση δύο ή περισσότερων συστημάτων όταν πρόκειται να γίνει προμήθεια ενός συστήματος ή διαγωνισμός.
 - *Κόστος Συστήματος:*
 - Αγορά H/W και S/W
 - Εγκατάσταση
 - Συντήρηση για ορισμένα χρόνια (συνήθως 3 – 5)
 - *Απόδοση:* Ρυθμαπόδοση υπό σταθερό χρόνο απόκρισης.
 - Π.χ. δύο συστήματα επεξεργασίας διεργασιών μπορούν να συγκριθούν με το μέγεθος “Ευρώ ανά TPS”

Αντικείμενα Μαθήματος

- Λειτουργική Ανάλυση (Operational Analysis) και Ανάλυση Μέσης Τιμής (Mean Value Analysis – MVA)
- Εισαγωγή στα Μαθηματικά Εργαλεία Ανάλυσης Απόδοσης
 - Στοχαστική Διαδικασία Bernoulli
 - Στοχαστικές Διαδικασίες Markov
 - Baby Queueing (Μοντέλα Γεννήσεων-Θανάτων)
 - Εισαγωγή στην Ουρά M/G/I
- Βελτιστοποίηση Εντροπίας

Βιβλιογραφία

- M.Balter, "*Performance Modeling and Design of Computer Systems: Queueing Theory in Action*", Cambridge Press, 2013.
- Kobayashi and Mark, "*System Modeling and Analysis: Foundations of System Performance Evaluation*", Prentice Hall, 2008
- William J. Stewart, "*Probability, Markov Chains, Queues, and Simulation: The Mathematical Basis of Performance Modeling*", Princeton Press, 2009

Βιβλιογραφία

Παλαιότερα Συγγράμματα (Υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη)

- Raj Jain, *"The Art of Computer Systems Performance Analysis: Techniques for Experimental Design, Measurement, Simulation, and Modeling"*, John Wiley & Sons, 1991.
- K. Kant, *"Introduction to Computer System Performance Evaluation"*, McGraw-Hill, 1992.
- R.Nelson , *"Probability, Stochastic Processes, and Queueing Theory : The Mathematics of Computer Performance Modeling"*, Springer, 1995.